

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Zasady oceniania rozwiązań zadań
<i>Egzamin:</i>	Egzamin maturalny
<i>Przedmiot:</i>	Język polski
<i>Poziom:</i>	Poziom rozszerzony
<i>Formy arkusza:</i>	EPOP-R0-100, EPOP-R0-200, EPOP-R0-300, EPOP-R0-Q00
<i>Termin egzaminu:</i>	14 czerwca 2024 r.
<i>Data publikacji dokumentu:</i>	28 czerwca 2024 r.

Temat 1. Określ, jaki problem podejmuje Adam Kulawik w podanym tekście. Zajmij stanowisko wobec rozwiązania przyjętego przez autora, odwołując się do tego tekstu oraz do innych tekstów kultury. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 300 wyrazów.

(Adam Kulawik, [Motyw w dziele literackim])

Wskazówki do tematu 1.

Tekst dotyczy, np.:

- motywu literackiego
- funkcji różnych motywów literackich / znaczenia motywu w utworze literackim.

Uwagi.

- 1) Określenie problemu jest pełne, jeśli praca zawiera odtworzenie problemu oraz jego interpretację, czyli:
 - wyjaśnienie, jak się rozumie problem
 - umieszczenie tego problemu w odpowiednim kontekście.
- 2) Rozważania o motywach mogą dotyczyć liryki, epiki i dramatu.

Wymagania egzaminacyjne 2024¹	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający rozumie teksty o skomplikowanej budowie; dostrzega sensy zawarte w strukturze głębokiej tekstu; rozpoznaje funkcje tekstu i środki językowe służące ich realizacji; ma świadomość kryteriów poprawności językowej.	I. (IV etap edukacyjny) poziom podstawowy. Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu [...]; 1.4) wskazuje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu, rozpoznaje zastosowane w nim środki językowe i ich funkcje w tekście; 1.5) wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia w tekście argumentacyjnym, dokonuje jego logicznego streszczenia; 3.3) zna pojęcie aktu komunikacji językowej i wskazuje jego składowe (nadawca, odbiorca, kod, komunikat, kontekst) [...]. I. (IV etap edukacyjny) poziom rozszerzony. Zdający: 1.2) twórczo wykorzystuje wypowiedzi krytycznoliterackie i teoretycznoliterackie [...].
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Zdający [...] w interpretacji tekstu wykorzystuje wiedzę o kontekstach; [...] odczytuje rozmaite sensy dzieła [...].	II. (IV etap edukacyjny) poziom podstawowy. Zdający: 1.2) określa problematykę utworu;

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 1 sierpnia 2022 r. w sprawie wymagań egzaminacyjnych dla egzaminu maturalnego przeprowadzanego w roku szkolnym 2022/2023 i 2023/2024 (Dz.U. 2022 poz. 1698).

	<p>3.1) wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (np. słowa-klucze);</p> <p>3.2) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty (np. literackie, kulturowe, filozoficzne, religijne);</p> <p>4.1) dostrzega związek języka z wartościami, rozumie, że język podlega wartościowaniu [...];</p> <p>4.2) dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości [...] uniwersalne.</p> <p>II. (IV etap edukacyjny) poziom rozszerzony. Zdający: 3.4) konfrontuje tekst literacki z innymi tekstami kultury (np. plastycznymi, teatralnymi, filmowymi).</p>
<p>III. Tworzenie wypowiedzi. Zdający buduje wypowiedzi o wyższym stopniu złożoności; stosuje w nich podstawowe zasady logiki i retoryki; ma świadomość własnej kompetencji językowej.</p>	<p>III. (IV etap edukacyjny) poziom podstawowy. Zdający: 1.1) tworzy dłuższy tekst pisany [...] zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej;</p> <p>1.2) przygotowuje wypowiedź (wybiera [...] odpowiedni układ kompozycyjny, analizuje temat, wybiera formę kompozycyjną, sporządza plan wypowiedzi, dobiera właściwe słownictwo);</p> <p>1.3) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności w wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie).</p>

KRYTERIA OCENY WYPOWIEDZ

A	
Określenie problemu	Sfor stanov roz przyj aut
9 Określenie problemu zgodne z tekstem i pełne	St: adel teks
6 Określenie problemu zgodne z tekstem, ale niepełne	St: adel tekstu,
3 Określenie problemu częściowo zgodne z tekstem	St: cz adel
0 Brak określenia problemu lub problem niezgodny z tekstem	Brak s st: niead

ENTACYJNEJ (MAKSYMALNIE 40 PUNKTÓW)

	C	D	E	F	G	H
nie obec ia rzez tu	Poprawność rzeczowa	Zamysł kompozycyjny	Spójność lokalna	Styl tekstu	Poprawność językowa	Poprawność zapisu
o do ne	2 Brak błędów rzeczowych	6 Kompozycja funkcjonalna	2 Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczące zaburzenia spójności	4 Styl stosowny	4 Brak błędów lub nieliczne błędy nierażące	4 Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące
o do pełne		3 Zaburzenia funkcjonalności kompozycji	1 Znaczące zaburzenia spójności	2 Styl częściowo stosowny	2 Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące	2 Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące
o o do						
ka lub o o do	0 Jeden błąd lub więcej błędów rzeczowych	0 Brak zamysłu kompozycyjnego	0 Wypowiedź niespójna	0 Styl niestosowny	0 Liczne błędy rażące	0 Liczne błędy rażące

Uwagi.

- 1) Jeśli w kategorii **A** praca uzyskała punkty, a w kategorii **B** – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.
- 2) Jeśli w kategorii **A** praca uzyskała 0 punktów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.
- 3) Jeśli praca składa się z mniżej niż 10 słów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.
- 4) Pojawienie się błędu kardynalnego – dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów.

0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

0 punkty, a w kategorii **B** – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

0 słów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.

0 punktów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.

0 punktów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.

Objaśnienia dotyczące oceny

A. Określenie problemu. Z treści zadania należy wyodrębnić ten problem. Określenie problemu

Określenie problemu uważa się za:

- **pełne**, jeśli praca zawiera problem w odpowiedzi na pytanie historycznymi uwarunkowaniami
- **niepełne**, jeśli praca zawiera problem w odpowiedzi na pytanie
- **częściowo zgodne z** treścią zadania

B. Sformułowanie stanowiska

Uczeń powinien **omówić i ocenić** swoje stanowisko wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu.

Sformułowanie stanowiska uważa się za:

- **częściowo adekwatne**, jeśli zawiera stanowisko
- **pełne**, gdy zawiera stanowisko i uzasadniające je argumenty
- **niepełne**, kiedy brak argumentów

C. Poprawność rzeczową ocenia się na podstawie sformułowania stanowiska w odpowiedzi na pytanie.

Błąd kardynalny to błąd rzeczowy w interpretacyjnym przywołaniu tekstu kultury.

D. Kompozycja oceniana jest pod względem gatunkiem wypowiedzi. Należy ocenić, czy jest niezbędne dla jasnego sformułowania stanowiska i konsekwentnie uporządkowanie argumentów.

Kompozycja jest **funkcjonalna**, jeśli jest realizowana w tekście funkcjonalnie.

Wagę zaburzenia funkcjonalności kompozycji uważa się za nieznaczne, jeśli jest w zakończeniu wcześniejszy niż w zakończeniu wcześniejszy

Wiedza argumentacyjnej

Uczeń powinien zrozumieć, jaki problem podejmuje autor w przedstawionym fragmencie tekstu oraz sformułować swoje stanowisko oceniane ze względu na to, czy jest **zgodne z tekstem** i czy jest **pełne**.

Uczeń powinien odtworzyć problem (np. w postaci pytania), jak i jego interpretację, czyli umieszczenie tego problemu w kontekście. Interpretacja problemu powinna być uzasadniona (np. wagę problemu można uzasadnić jego uwarunkowaniami lub współczesnymi implikacjami).

Uczeń powinien ocenić trafność interpretacji rozpoznanego problemu.

Uczeń powinien ocenić, czy jeśli zdający nie w pełni rozpoznaje problem główny lub wydobycie z tekstu tylko problem drugorzędny.

Stosunek do rozwiązania przyjętego przez autora tekstu.

Stosunek do rozwiązania zaproponowane przez autora w przedstawionym tekście. Sformułowanie stanowiska zdającego wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu jest oceniane ze względu na to, czy jest **adekwatne do tekstu** i czy jest **pełne**.

Stosunek do rozwiązania przyjętego przez autora tekstu uważa się za:

adekwatne do tekstu, gdy zniekształca rozwiązanie proponowane przez autora.

niepełne, jeśli zawiera stanowisko i odwołanie do innych tekstów kultury oraz trafne odwołania do innych tekstów kultury uzasadniających stanowisko zdającego.

niepełne, jeśli zawiera stanowisko i odwołanie do innych tekstów kultury uzasadniających stanowisko zdającego.

Uczeń powinien ocenić, czy na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na ocenę rozwiązania przyjętego przez autora tekstu uważa się za usterki, a nie błędy rzeczowe.

Uczeń powinien ocenić, czy odwołanie do tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający, oraz (2) kontekstu zdającego.

Uczeń powinien ocenić pod względem **funkcjonalność segmentacji i uporządkowanie tekstu** zgodnie z wybranym przez zdającego sposobem pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy oraz akapity i odwołania do innych tekstów kultury uzasadniających stanowiska i uzasadniających je argumentów, a także czy wyodrębnione części i akapity są logicznie powiązane i nie zawierają luk i zbędnych powtórzeń).

Uczeń powinien ocenić podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek są ściśle powiązane z porządkiem treści argumentacyjnych. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest funkcjonalna.

Uczeń powinien ocenić ocenę egzaminatora na podstawie całości pracy (np. brak zakończenia w pracy, w której uczeń jasno rozwija swoje stanowisko, natomiast brak rozdzielenia interpretacji problemu od interpretacji rozwiązania lub podważenie argumentów – za znaczne zaburzenie).

E. Spójność lokalną ocenia sąsiedztwie zdaniami w akap ze sobą ani logicznie, ani gra

F. Styl tekstu ocenia się ze

Styl uznaje się za:

- **stosowny**, jeśli zach gatunku wypowiedzi, sporadyczne odstęp
- **częściowo stosowny**, np. w wypowiedzi poj metaforyka. Mieszani
- **niestosowny**, jeśli w Styl wypracowania ni

G. Poprawność językowa o fleksyjnych i stylistycznych.

Błąd stylistyczny to konstruk w jakim tekst jest pisany, np. składniowe.

Błądów logicznych nie uznaje

H. Poprawność zapisu ocer tekstu) oraz ich **wagę** (błędy interpunkcyjnej w zapisie słó i klasyfikacja błędów interpur

podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim naczne zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych nie (potok luźnych myśli, skojarzeń).

na **stosowność**.

jest zasada *decorum* (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez ucznia egzaminacyjnej, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszcza się drobne, stosowności.

y wypowiedzi, w której zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu, ię wyrazy i konstrukcje z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna h stylów wypowiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne.

ż zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy.

żyć zgodny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

jest ze względu na **liczbę** i **wagę** błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych,

na z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, ona metafora, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub

błędy stylistyczne.

e względu na **liczbę** błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości nierażące). Za **błąd rażący** uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub z o wysokiej frekwencji. Ewentualne wątpliwości rozstrzygają ustalenia Rady Języka Polskiego h Jerzego Podrackiego.

Temat 2. Dokonaj interpretacji porównawczej podanych tekstów. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 300 słów.

(Jan Kochanowski, *Do gór i lasów* oraz Leopold Staff, [Ostatni z mego pokolenia])

Wskazówki do tematu 2.

- W realizacji zadania istotne jest porównywanie (najlepiej równoległe) obu tekstów.
- Jeśli zdający podejmuje się interpretacji najpierw pierwszego tekstu, to interpretując drugi tekst, powinien nawiązywać w swoim porównaniu do pierwszego tekstu.
- Krótkie, dwu- czy trzyzdaniowe porównanie utworów literackich na końcu wypracowania jest niewystarczające.

Wymagania egzaminacyjne 2024	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Zdający rozumie teksty o skomplikowanej budowie; dostrzega sensy zawarte w strukturze głębokiej tekstu; rozpoznaje funkcje tekstu i środki językowe służące ich realizacji; ma świadomość kryteriów poprawności językowej.</p>	<p>I. (IV etap edukacyjny) poziom podstawowy. Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu [...] oraz wydzielonych przez siebie fragmentów; 1.2) [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte; 2.1) szuka literatury przydatnej do opracowania różnych zagadnień.</p> <p>I. (III etap edukacyjny). Zdający: 1.11) czerpie dodatkowe informacje z przypisu.</p>
<p>II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Zdający stosuje w analizie podstawowe pojęcia z zakresu poetyki; w interpretacji tekstu wykorzystuje wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany; poznaje niezbędne dla lektury fakty z historii literatury i innych dziedzin humanistyki; odczytuje rozmaite sensy dzieła; dokonuje interpretacji porównawczej.</p>	<p>II. (IV etap edukacyjny) poziom podstawowy. Zdający: 1.2) określa problematykę utworu; 1.3) rozpoznaje konwencję literacką [...]; 2.1) wskazuje zastosowane w utworze środki wyrazu artystycznego i ich funkcje [...]; dostrzega w czytanych utworach cechy charakterystyczne określonej epoki; 2.2) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania świata przedstawionego i bohatera ([...] sytuacja liryczna [...]); 2.3) porównuje utwory literackie [...] (dostrzega cechy wspólne i różne); 3.1) wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (np. słowa-klucze, wyznaczniki kompozycji); 3.2) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty (np. literackie, kulturowe, filozoficzne, religijne);</p>

	<p>3.3) porównuje funkcjonowanie tych samych motywów w różnych utworach literackich; 4.2) dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości [...] uniwersalne; 4.3) dostrzega w świecie konflikty wartości [...] oraz rozumie źródła tych konfliktów.</p> <p>II. (IV etap edukacyjny) poziom rozszerzony. Zdający: 2.1) wskazuje związki między różnymi aspektami utworu (estetycznym, etycznym i poznawczym); 2.2) dostrzega przemiany konwencji i praktykę ich łączenia [...]; 2.3) rozpoznaje aluzje literackie i symbole kulturowe [...] oraz ich funkcję ideową i kompozycyjną, a także znaki tradycji; 2.5) rozpoznaje i charakteryzuje styl utworu [...]; 3.1) dostrzega i komentuje estetyczne wartości utworu literackiego; 3.2) przeprowadza interpretację porównawczą utworów literackich; 4. [...] wskazuje różne sposoby wyrażania wartościowań w tekstach.</p>
<p>III. Tworzenie wypowiedzi. Zdający buduje wypowiedzi o wyższym stopniu złożoności; stosuje w nich podstawowe zasady logiki i retoryki; ma świadomość własnej kompetencji językowej.</p>	<p>III. (IV etap edukacyjny) poziom podstawowy. Zdający: 1.1) tworzy dłuższy tekst pisany [...] zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej; 1.2) przygotowuje wypowiedź (wybiera [...] odpowiedni układ kompozycyjny, analizuje temat, wybiera formę kompozycyjną, sporządza plan wypowiedzi, dobiera właściwe słownictwo); 1.3) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki lub retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności w wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie).</p>

KRYTERIA OCENY INTERPRETA

A	
Koncepcja porównywania utworów	Uzasadnienie interpretacji
6 Koncepcja niesprzeczna z utworami i spójna	Uzasadnienie trafne i pogłębione
4 Koncepcja niesprzeczna z utworami i częściowo spójna	Uzasadnienie trafne i niepełne
2 Koncepcja częściowo sprzeczna z utworami	Uzasadnienie częściowe
0 Koncepcja sprzeczna z utworami lub brak koncepcji	Brak argumentów uzasadniających interpretację porównań

KRYTERIA OCENY WYKONAWCZEJ (MAKSYMALNIE 40 PUNKTÓW)

	C	D	E	F	G	H
Opis	Poprawność rzeczowa	Zamysł kompozycyjny	Spójność lokalna	Styl tekstu	Poprawność językowa	Poprawność zapisu
Wymagania	2 Brak błędów rzeczowych	6 Kompozycja funkcjonalna	2 Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenia spójności	4 Styl stosowny	4 Brak błędów lub nieliczne błędy nierażące	4 Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące
				2 Styl częściowo stosowny		
Opis		3 Zaburzenia funkcjonalności kompozycji	1 Znaczne zaburzenia spójności			
Wymagania						
Opis	0 Jeden błąd lub więcej błędów rzeczowych	0 Brak zamysłu kompozycyjnego	0 Wypowiedź niespójna	0 Styl niestosowny	0 Liczne błędy rażące	0 Liczne błędy rażące

Uwagi.

- 1) Jeśli w kategorii **A** praca
- 2) Jeśli w kategorii **A** praca
- 3) Jeśli praca składa się z **n**
- 4) Pojawienie się **błędów** kar

0 punktów, egzaminator **nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.**

2 punkty, a w kategorii **B** – **0** punktów, egzaminator **nie przyznaje punktów w pozostałych**

300 słów, egzaminator **przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.**

Ważne! Jeśli praca zawiera **więcej niż 300** słów, egzaminator **dyskwalifikuje pracę** – zdający otrzymuje **0** punktów.

Objaśnienia dotyczące oce

A. Koncepcja interpretacji |
ustalenia pewnych obszarów
Koncepcja jest oceniana ze v

Koncepcja jest:

- **niesprzeczna z utworami** a nie drugorzędne.
- **częściowo sprzeczna z** obszary są dla tekstów c
- **całkowicie sprzeczna z**

Koncepcja jest:

- **spójna**, gdy wypowiedź utworów.
- **częściowo spójna**, gdy interpretacyjnej.
- **niespójna**, gdy wypowie interpretacji).

Brak koncepcji to brak wskaz

B. Uzasadnienie interpreta

Uzasadnienie **trafne** zawiera **utworów**. Argumenty muszą

Uzasadnienie jest:

- **częściowo trafne**, jeśli v pojawi się przynajmniej j
- **pogłębione**, jeśli znajdu filozoficznym, kulturowyr
- **niepogłębione**, gdy wsz

C. Poprawność rzeczową o koncepcję interpretacyjną uw

Błąd kardynalny to błąd rze interpretacyjnego przywołane

pretacji porównawczej

awczej jest efektem poszukiwania przez zdającego sensów wynikających z zestawienia tekstów i wymaga ania, w których szuka się podobieństw i/lub różnic między utworami, a następnie wyciąga z tego wnioski. na to, czy jest **niesprzeczna z utworami** i czy jest **spójna**.

znajduje potwierdzenia w obu tekstach, przy czym porównywane obszary są dla tekstów trafne i istotne,

ni, jeśli jedynie we fragmentach (lub fragmentcie) znajduje potwierdzenie w tekstach lub porównywane dne.

mi, jeśli nawet we fragmentach (lub fragmentcie) nie znajduje potwierdzenia w tekstach.

ob wystarczający dla uzasadnienia tezy/hipotezy interpretacyjnej obejmuje i łączy w całość sensy obu

edź obejmuje i łączy sensy obu utworów, ale w sposób niewystarczający dla uzasadnienia tezy/hipotezy

nuje sensy każdego tekstu, ale ich nie łączy (tzn. wypowiedź składa się z dwóch niepowiązanych ze sobą

sady zestawienia utworów.

ceniane ze względu na to, czy jest **trafne** i czy jest **pogłębione**.

nie **powiązane z tekstami argumenty na rzecz odczytania sensów wynikających z zestawienia** z ze sfunkcjonalizowanej analizy, to znaczy wywodzić się z formy lub/i treści tekstów.

– oprócz argumentów niepowiązanych z tekstami lub/i niewynikających ze sfunkcjonalizowanej analizy – jument powiązany z tekstami i wynikający ze sfunkcjonalizowanej analizy.

ardzenie nie tylko w tekstach, ale także w kontekstach (np. biograficznym, historycznoliterackim, ący powinien choć częściowo rozwinąć przywołany kontekst, aby uzasadnić jego pojawienie się.

rgumenty są sfunkcjonalizowane, ale zdający przywołał je tylko z tekstów albo tylko z kontekstów.

ę na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na za usterki, a nie błędy rzeczowe.

wiadający o nieznamości (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający, oraz (2) kontekstu z zdającego.

D. Kompozycja oceniana jest gatunkiem wypowiedzi. Należy pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy oraz akapity i akapity dla jasnego przedziału koncepcji interpretacyjnej i uzasadniających ją argumentów, a także czy wyodrębnione części i akapity są logicznie oraz konsekwentnie rządzone (bez luk i zbędnych powtórzeń).

Kompozycja jest **funkcjonalna** i realizowanymi w tekście funkcjami. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest funkcjonalna.

E. Spójność lokalną ocenia się w sąsiedztwie zdaniami w akapicie. Należy ocenić, czy zdania są logicznie, a nie gramatycznie, powiązane ze sobą.

F. Styl tekstu ocenia się ze względu na

Styl uznaje się za:

- **stosowny**, jeśli zachowa się w wypowiedzi, sytuacji egzaminacyjnej, odstępstwa od stosowności
- **częściowo stosowny**, jeśli w wypowiedzi pojawiają się
- **niestosowny**, jeśli wypowiedź

Styl wypracowania nie musi być

G. Poprawność językowa ocenia się o fleksyjnych i stylistycznych.

Błąd stylistyczny to konstrukcja w jakim tekst jest pisany, np. składniowe. Błędów logicznych

H. Poprawność zapisu ocenia się ocer tekstu) oraz ich **wagę** (błędy interpunkcyjnej w zapisie słów i klasyfikacja błędów interpunkcyjnych)

zgodnie z wybranym przez ucznia pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy oraz akapity i akapity dla koncepcji interpretacyjnej i uzasadniających ją argumentów, a także czy wyodrębnione części i akapity są logicznie i konsekwentnie rządzone (bez luk i zbędnych powtórzeń).

podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści merytorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest

podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie zdaniami w akapicie. Należy ocenić, czy zdania są logicznie, a nie gramatycznie, powiązane ze sobą (potok luźnych myśli, skojarzeń).

na **stosowność**.

zasada *decorum* (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez ucznia gatunku wypowiedzi, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszcza się drobne, sporadyczne

wypowiedzi, w której zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu, np. język i konstrukcje z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka. Należy uznać za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne.

nie zawiera np. wulgaryzmu lub ma charakter obraźliwy.

zgodny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

ocenia się ze względu na **liczbę** i **wagę** błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych,

zgodnie z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, np. metafora, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub błędy stylistyczne.

ocenia się ze względu na **liczbę** błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości tekstu). Za **błąd rażący** uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej w zapisie słów o wysokiej frekwencji. Ewentualne wątpliwości rozstrzygają ustalenia Rady Języka Polskiego z 2016 r. pod przewodnictwem Jerzego Podrackiego.

USTALENIA DOTYCZĄCE BŁĘDÓW ORTOGRAFICZNYCH W PRACACH MATURALNYCH Z JĘZYKA POLSKIEGO

Komisja Dydaktyczna Rady Języka Polskiego ustaliła, że podstawą podziału błędów ortograficznych na błędy rażące i błędy drugorzędne są reguły ortograficzne. Do błędów ortograficznych rażących zaliczono:

- błędy w zakresie pisowni wyrazów z ó-u, rz-ż (w tym wyjątki od pisowni rz po spółgłoskach), ch-h;
- błędy w zakresie pisowni nie z różnymi częściami mowy;
- błędy pisowni zakończeń -ji, -ii, -i;
- błędy w pisowni wielką i małą literą (z wyjątkiem pisowni przymiotników dzierżawczych);
- błędy w zakresie pisowni cząstki -by z osobowymi formami czasownika;
- błędy w zapisie przedrostków roz-, bez-, wes-, wz-, ws-;
- błędy w pisowni nosówek (ą, ę) oraz połączeń om, on, em, en.

Pozostałe odstępstwa od reguł ortograficznych, w tym m.in.: pisownię wyrazów przyimkowych, dzielenie wyrazów przy przenoszeniu do nowej linii, pisownię zakończeń -ski, -cki, -dzki, -stwo, -wstwo; pisownię przedrostków z-, s-, ś-; pisownię -by z pozostałymi częściami mowy postanowiono traktować jako błędy drugorzędne.

USTALENIA DOTYCZĄCE BŁĘDÓW INTERPUNKCYJNYCH W PRACACH MATURALNYCH Z JĘZYKA POLSKIEGO

1. Rażące błędy interpunkcyjne:

- a) postawienie jakiegokolwiek znaku interpunkcyjnego na początku wiersza
- b) brak znaku interpunkcyjnego (głównie: kropki, wykrzyknika, pytajnika) na końcu wypowiedzenia pojedynczego lub złożonego
- c) pominięcie przecinka w wypowiedzeniu złożonym, w którym części składowe są połączone bezpośrednio (np. *On idzie do kina, ja zostaję w domu.*)
- d) pominięcie przecinka w wypowiedzeniu złożonym podrzędnie – przed spójnikiem (również z przyimkiem), zaimkiem, a także przed częścią nadrzędną (np. *Idź tam, dokąd ci każą.*)
- e) pominięcie przecinka przed imiesłowem zakończonym na -ąc, -szy
- f) pominięcie pierwszego przecinka (lub obu) w wypowiedzeniu złożonym podrzędnie z częścią składową wplecioną (z tzw. zdaniem albo wyrażeniem wtrąconym) (np. *Auto, które oglądał, było za drogie.*)
- g) w wypowiedzeniu złożonym współrzędnie – pominięcie przecinka przed spójnikami przeciwstawnymi, wynikowymi, synonimicznymi (czyli włącznymi), np. *ale, lecz, jednak, więc, dlatego, czyli, to jest, to znaczy*, a także postawienie przecinka przed spójnikami łącznymi, rozłącznymi, wyłączającymi, np. *i, oraz, albo, lub, ani, ni*. Te same przepisy obowiązują w wypowiedzeniu pojedynczym – między składnikami połączonymi spójnikami
- h) pominięcie przecinka w zdaniu złożonym porównawczym (np. *Jest mądrzejszy, niż myślałam.*)
- i) postawienie dwukropka, przecinka lub średnika po skrótce, po którym należy postawić kropkę, także po takim skrótce, po którym kropki się nie stawia
- j) brak kropki po skrótce, po którym należy ją postawić, lub postawienie kropki po skrótce, po którym jej się nie stawia

- k) brak przecinka między jednorodnymi (równorzędnymi) składnikami (częściami zdania) szeregu, którego części składowe nie są połączone spójnikami, a także brak spójnika między składnikami powtórzonymi (np. *Kupiła w sklepie mąkę, cukier i inne produkty.*)
 - l) brak dwukropka przed przytoczeniem cudzych lub własnych słów
 - m) brak dwukropka przy wymienianiu tytułu dzieła, nazwy, terminu, jeżeli nie są one w tekście w inny sposób wyróżnione (np. kursywą lub cudzysłowem)
 - n) brak myślnika (otwierającego i zamykającego), ujmującego wyrazy lub wypowiedzenia wtrącone (*Uwaga: tę samą funkcję pełnią nawiasy albo przecinki*)
 - o) brak myślników (lub myślnika) wydzielających człony wtrącone w cytowany tekst oraz tekst odautorski w partiach dialogowych
 - p) brak cudzysłowu w tytułach publikacji, cytowanych wyrazach, zdaniach i wyrażeniach, jeżeli nie są one wyróżnione inaczej (np. kursywą).
2. Trzy błędy interpunkcyjne drugorzędne liczone są jako jeden błąd rażący.

INFORMACJA O ZASADACH OCENIANIA PRAC Z JĘZYKA POLSKIEGO UCZNIÓW ZE STWIERDZONYMI DYSFUNKCJAMI

W pracy maturalnej z języka polskiego autorstwa zdającego, u którego stwierdzono dysleksję i dysortografię, nie należy uwzględniać w ocenie następujących błędów:

- a) zmienionej kolejności liter w wyrazach,
- b) wstawionych dodatkowo liter w wyrazie, opuszczonych lub przestawionych liter,
- c) opuszczonego początku lub końca wyrazu,
- d) występowania w wyrazach głosek dźwięcznych zamiast bezdźwięcznych i odwrotnie,
- e) mylenia głosek „r” i „j”, głosek nosowych z końcówką fleksyjną, np.: *ę-em, ą-om*,
- f) mylenia przedrostków z przyimkami, np.: *pode szły*; błędnego zapisywania przyimków z rzeczownikami i przysłówkami, np.: *wklasie, zachwilę, napewno*,
- g) niewłaściwego zapisu spółgłosek miękkich, np.: *rosinie* zamiast *rośnie*, *skosiny* zamiast *skośny*,
- h) błędnego stosowania lub niestosowania znaków interpunkcyjnych.